

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiunea în
Brașov și la următoarele
BIROURI DE ANUNȚURI:
In Viena: la M. Duker Nachf.,
Nuz. Augenfeld & Emeric Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
peli Nachf., Anton Oppelik.
In Budapesta la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII Erzsedet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garmond pe o coloană 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicării mai dese după tarife
și învoială. — RECLAME pe
pagina 3-a o scrie 20 bani

GAZETA TRANSILVÂNIEI

"GAZETA" iese în de-ual e di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se primumeră la tôte ofi-
cile postale din întru și din
afară și la d-nii colectorii.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30. etagiu
I.: Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 6 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un asem-
pliar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

ANUL LXVII.

Nr. 154.

Brașov, Miercuri 14 (27) Iulie.

1904.

O broșură ațîțătoare.

(a) Diferitele instituțiuni maghiare acordă adesea subvențiuni tinerilor doritori de a face studii în vr'o ramură a științelor.

Dacă tinerii sunt deștepți și se pricep a-și croi temelia pentru o carieră bună, își aleg pentru studiat o temă, ce atinge ambiția națională a Maghiarilor și scriind câte o broșurică asupra acestei teme, numai de cât s'au insinuat opiniei publice și de aci încolo reputația lor științifică le este asigurată și înaintarea garantată.

Și ce temă pôte să ambiționeze mai mult pe un asemenea tînr subvenționat, decât cercetarea limbei și obiceiurilor fraților rupți de la tulpina națiunii, cum sunt d. e. Ciangăii din Moldova, seu studierea situațiunii fraților „amenințați“ a fi copleșiți de elemente străine, cum sunt d. e. frații din Transilvania.

Cu tema Ciangăilor s'a ilustrat mai anii trecuți un jidovaș cu numele Rubin Mozes, care subvenționat de Academia maghiară și de coreligionarul său de la „Magyar Nyelvör“, Simonyi Zsigmond, (de atunci bătut cu biciușca opiniei publice ca ignorant și falsificator de limbă), a dat buzna 'n Moldova și vizitând pe frații (!) Ciangăi, fără să știe o bobă românească, a publicat impresii, articole și studii problematice despre Ciangăi și despre elementele românești în limba lor prin „M. Nyelvör“, „Erdély“, „V. Ujság“ și „Ethnographia“.

Un alt subvenționist este d-l Moricz Pál junior, jurnalist în Dobrițin.

Cu o subvenție acordată de sindicatul diariștilor maghiari din provincie, d-l Moricz a venit în Ardeal să studieze cestiunea Românilor și Sașilor și situația Maghiarilor amenințați cu copleșire.

Intr'o broșurică de 30 pagini eșită din tipografia „Hoffmann & Kronowitz“, pe coperta căreia ve-

dem anunțuri de reclamă de ale firmelor: „Neumann“ (haine gata), „Mandel“ (bancher), „Lichtblau“ (curs pregătitor pentru aspirații la voluntariat), „Mihalovits“ și alți Goldbergeri, toți cetățeni ai celui mai neaoș oraș maghiar din Ungaria, — d-l Moricz dă alarma contra „primejdiei valahe“ strigând cohaționaliilor „Talpra Magyar“, adecă se sară Ungurii la luptă contra Românilor, și să se alieze cu Sașii, căci de nu, se prăpădesc și nimic alta.

D-l Moricz spune, că a stat cât-va timp în Sibiu și aici a „studiat“ pericolul valah.

Firesce cunoscințele d-sale istorice sunt aședate pe un temei din cale afară subred, când permite înainte de tôte, ca lucru cu desevirșire în afară de ori-ce îndoială, că Ardealul a fost odinoriă curat maghiar. Da, Ardealul — ăice d-l M. — a fost odinoriă cetățuia maghiarismului. Maghiarii din Ardeal au înjghebat oștiri pentru apărarea independenței și a ideilor naționale, fie contra Turcului (căruia de atâtea ori s'au închinat!) fie contra Neamțului. Ardealul a avut odinoriă principii maghiari, aristocrație maghiară, ăr în sate locuia poporul maghiar bogat în vigore și în virtute... Așa spune d-l Moricz și mulți l'or fi creșdend, mai ales că d-sa îi asigură pe cetitori, că Români stăteau pe atunci ascunși prin codri și de numele lor nu se pomenea.

Pornind din asemenea basme, studiosul jurnalist rămâne buimăcit când trebuie să constate, că astăzi descendenții Românilor din codri au luat un avânt așa de teribil și amenință să copleșescă nu numai elementul maghiar de la orașe și sate, dăr chiar și pe cel sășesc. Românul se sporesce în mod prodigios, Românul cuceresce pe terenul economic, Românul se cultivă, și-a creat literatură, artă, școli, institute financiare și, dând la o parte pe Maghiari și Sași, se cocotă la rolul de conducător.

Nimic nou și nimic surprindător nu spune autorul broșurei dela Dobrițin, ceea ce n'am fi aușit și n'am fi cetit ăilnic prin ăiarele maghiare la adresa Românilor, așa că d-l Moricz putea se stea forțe bine la Dobrițin și publicul maghiar tot așa de luminat ar fi fost asupra cestiunii ardeleni.

Ceea-ce am puté numi totuși nou în expectațiunile svăpăiatului „patriot“, este rivna de care pare obsedat de a viri zizanie între Români și Sași, căutând a-î ademini pe acestia la o alianță și luptă comună cu Maghiarii împotriva Românilor. Dacă am trăi în împrejurări normale și fiind vorba de ațitare s'ar măsura tuturor cu egală măsură, atunci ne-am aștepta să-l vedem pe d-l Moricz dându-si sémă înaintea curții cu juratori de nesăbuitele lui cuvinte agitatorice, cu carl caută a răscoli patimele conaționaliilor săi împotriva unor locuitori pacinici, carl în timp de pace și în timp de rășboi de o potrivă își îndeplinesc datorii lor de cetățeni.

Brașov, 13 (26) Iulie.

Dieta ungară a continuat în ședința de ieri desbaterea asupra budgetului. S'a desbătut proiectul privitor la pensiunile honvedilor și budgetul ministeriului a latere și s'a început desbaterea budgetului ministeriului de interne. La budgetul ministeriului a latere a luat cuvântul koștistul Rátkay, care a atacat pe contele Khuen-Hedervary.

Rășpundend la atacurile lui Rátkay, Hedervary a declarat, că și acum își susține afirmarea, că Maj. Sa a procedat în sensul constituțiunii atunci când a dat ordinul din Chlopy.

Convenția comercială între România și Germania. Negocierile preliminare ale comisiunii mixte, însărcinată cu stabilirea modalităților convențiunii româno-germane, s'au terminat. Unul din delegații germani, d-l Stemrich, a plecat din Bucuresci la Berlin, spre a cere infor-

mațiuni asupra unor cestiuni în privința cărora nu s'au putut uni vederile Negocierile definitive se vor încheia negreșit până la 6-7 August, data plecării regelui în străinătate.

Conflictul dintre Franța și Vatican. O întorsătură decisivă în cea mai nouă fasă a conflictului dintre Franța și Vatican se așteptă numai pentru proximele ăile, când se va reintörce la Paris din vilegiatură ministrul president Combes și se va înapoia de la Roma și nunțiul papal Lorenzelli. Ori cum s'ar desfășura evenimentele în acastă gravă cestiune, care preocupă de o potrivă scaunul papal și guvernul, un lucru se pôte cu siguranță prevedé, că adecă nici cel mai radical Frances, și astfel nici ministrul Combes, nu va îndrănsi să se cugete măcar la desfacerea concordatului. Acel guvern frances, care ar risca un asemenea lucru, după-ce averile bisericeii francesi au fost secularisate și posturile de preoți statificate, denegând eventual salariile preoților și scoțendu-i din casele parohiale, ăr pe credincioșii din biserică — n'ar mai sta în față cu congregațiunile, cu nisce călugări și călugărițe neputincioșe, ci cu întréga lume catolică din Franța, care în schimbul unor noué și uriașe imposite, ar fi silită însași să-și întrețină preoțimea și bisericile. Atunci s'ar începe adevărata luptă pe viétă și pe mörte a Franței creștine în frunte cu preoțimea persecutată în contra coalițiunii de socialisti și francmasoni. Aceste ar fi urmările unei eventuale desfaceri a concordatului.

Alegerile pentru dieta Bucovinei.

Votul comunelor rurale.

— Dela corespondentul nostru. —

Cernăuți, 22 Iulie n.

Bucovina se află în toila alegerilor pentru viitorea dietă a țării. Astăzi s'au făcut alegerile în cele 12 districte rurale ale Bucovinei, în 26 l. c urméză alegerile în orașele Bucovinei, ăr în 28 l. c. aleg pe reprezentanții lor proprietatea mare (Curia II) și curia I (Consistoriul și fondul religios).

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

O faptă rea.

De Anton Cehow.

„Cine-i acolo?“

Nici un răspuns.

Păzitorul nu vede nimica, dăr aude destul de lămurit prin vājăitul vântului și frémățul crengilor, cum umblă cineva de-alungul aleei. Era o nópte posomorită de Martie. Intunerec besnă. Nu putea merge decât mătăhăind...

„Cine-i acolo?“ întrebă păzitorul din nou și i-se părea că aude pe cineva șopăind și rîșdend pe 'nfundate. „Cine este acolo?“

— „Eu, tătucale...“ răspunde un glas de bătrân.

„Eu? Dăr cine ești tu?“

— „Eu... un drumeț“.

„Ce fel de drumeț?“ strigă păzitorul

mânios, spre a-și masca în acest chip frica. „Dracul te pörta nóptea prin cimiteriu?“

— „Valeu! Dăr ce? Aici este cimiteriu?“

„Ba bine că nu! Firesce că e cimiteriu! N'ai ochi să veđi?“

— „Of, of, of!... Maica Domnului!“ se aude oftatul unui bătranel. „Nu ved nimica, tătucale... Uite, ce întunerec! Ce întunerec. Of, of, of!“

„Ia ascultă! Nu-mi tot vorbi în dodii. Spune cine ești?“

— „Eu... tătucale, un biet drumeț“.

„Vorbesci în adins, ori șuguesci? Drumeț? Vr'un bețivan! Hai?“ mornăia păzitorul mai prindend inimă, vędendu-l pe cela cum se olicăesce. „Cu d'al de voi își face omul numai pécate. Tótă ăiulica stați la bătură, ăr nóptea vė pörta dracul pe coclauri. Mi-se pare însė, că nu ești singur, par' că ați fi doi-trei...“

— „Sunt singur, singurel, tătucale. Singur, singurel... Of, of, of... Pécatele noastre!“

Păzitorul se lovesce de străinul și se opresce locului: „Cum ai ajuns aici?“ îl întrébă el.

— „M'am rėtăcit, dragul meu. Mergeam la móra lui Mitriew și ecă m'am rėtăcit...“

„Ce spui? La móra lui Mitriew? D'apoi găgăuță! P'aici e drumul la móra lui Mitriew? Ca să mergi la móra lui Mitriew trebuia să cārnesci spre stînga, din oraș pe șosea. În buimăciala ta ai mers cu vr'o trei verste mai departe. Trebuie că te-ai îmbătut strașnic, nene!“

— „Am pécătuit, tătucale, am pécătuit! Ai dreptate, și nu vrėu să-mi ascund pécatul! Dăr cum să ies acum de-aici?“

„Du-te drept înainte. Uite, p'aici! Drept înainte, până-i ajunge la zaplaz. De acolo să te întorci spre stînga și să mergi d'alungul cimiteriului până la porțiță. Deschide apoi porțița și ești în numele Domnului. Sė bađi însė de sémă sė nu cađi în șanț. Eșind din cimiteriu sė iai

drumul tot pe lîngă cîmp, până vei ajunge la șosea.“

— „Dumneđu se-ți dea sănătate, tătucale. Maica Precișă sė te orotescă. Dăr ce ăic? N'ai puté să mē petreci, dragul meu? Fii așa de bun și mē înșoșesce până la porțiță!“

„Ei, lasă-mē! N'am timp! Du-te singur!“

— Fii milostiv, am sė te pomenesc în rugăciunile mele. Veđi cât de întunerec e! Nu-mi ved nici mîna! Te rog vino cu mine până la porțiță!“

„Atăta mi-ar trebui! Sė mē iau cu toți derbedeii și sė-i înșoșesc!“

— „Pentru numele lui Dumneđu, ai milă! Nu ved nimica și mi-e frică să merg de-alungul cimiteriului. Este îngrozitor aici, tătucale, și mi-e așa de frică!“

„Ești cam obraznic, nenșorule... Dăr în șfřișit! Haide!“

Păzitorul și drumețul pornesc și merg umăr la umăr și tac. Vēntul subțire și umed îi plesnesce drept în față și de

Scrieri economice.

Manual complet de agricultură rațională, de Dr. George Maior, profesor de agricultură la școala superioară de la Ferăstrău și la Seminarul Nifon Metropolitan din Bucuresci. Cartea cuprinde patru volume:

Vol. I. **Agrologia**, senu Agricultură generală. 34 côle de tipar cu 217 figurî în text. Carte didactică aprobată de On. Minister de Agricultură al României cu decizia Nr. 2078 din 1897. Costă 5 corone.

Vol. II. **Pitotechnia**, senu cultura specială a plantelor, 38 côle de tipar cu 202 figurî în text. Carte premiată de Academia Română cu premiul Nasturel-Herescu în sesiunea 1889. Costă 8 corone.

Vol. III. **Zootechnia**, senu Cultura generală și specială a vitelor cornute, dimpreună cu lăptăria și lăptăria, 49 côle de tipar cu 225 figurî în text. Costă 8 corone.

Vol. IV. **Economia Rurală**, senu organizațiunea și administrarea moșilor mari și mici. Costă 8 corone.

Cartea d-lui prof. Maior se deosebesce esențial de lucrările de acest fel apărute până acuma în limba și literatura română prin aceea, că este prima lucrare completă pe terenul agronomiei în limba noastră, care tratăză toate cestiunile cele mai mari ca și pe cele mici privitoare la agricultura română din toate țările locuite de Români, pe baza progreselor actuale ale științei și tehnicii agricole moderne. Ea ia serios concurența celei mai bune lucrări apărute până acum în limbile culte germană, francesă etc.

Economia pentru școalele populare compusă de Teodor Roșiu, învățator la școala principală română (din Lăpușul-Unguresc. Ediț. a doua. Prețul 60 b. (pl. 5 b. porto.)

Despre influința împrejurărilor asupra acțiunilor și deprinderilor animalelor de Lamarek, cu un studiu asupra lui Lamarek, de Panaite Iosin. Prețul 50 b. pl. 10 b. porto.

România agricolă, studiu economic de Dr. George Maior, profesor de agricultură și fost estimator expert la banca agricolă. Motto: „Sărac în țără săracă“. Eminescu. Prețul 2 cor. plus 10 b. porto.

„**Cartea Plugarilor**“ senu povestiri economice despre grădinărit, economia câmpului, crescerea vitelor“ etc. scrisă de Ioan Georgescu. 90 pag. Form. 8° costă 50 b. (+ 6 b. porto.)

Insoțirile de credit imprenate cu insoțiri de consum, de vânzare, de viieri, de lăptari etc. Indreptare practică pentru înființarea și conducerea de astfel de insoțiri, de F. W. Raiffeissen. Edițiunea a V-a Trad. de Dr. A. Brote. Editura Reuniunii rom. de agricultură din comit. Sibiului. Conține 227 pag. costă cor. 1.60 (+ porto 20 bani.)

Grădina de legume, de Ioan I. Negruțiu, profesor în Blăși. Pentru poporul nostru, scrierea d-lui prof. Negruțiu, e de cel mai mare folos practico. Costă 50 b. (plus 5 b. porto.)

Imbunătățirea stării sătenuiului, de Gr. G. Peucescu. Prețul 50 bani (pl. porto 5 b.)

„**Cultura și îngrijirea grăului**“, de I. F. Negruțiu. Pr. 14 b. (plus porto 5 b.)

„**Economia**“, pentru școalele populare, de Teodor Roșu. Prețul 60 bani (plus porto 5 b.)

Cursul la bursa din Viena.

Din 25 Iulie n. 1904.

Renta ung. de aur 4%	118.70
Renta de corone ung. 4%	97.15
Impr. căil. fer. ung. în aur 3 1/2%	88.85
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	97.60
Bonuri rurale croate-slavone	9-50
Impr. ung. cu premii	206.—
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	162 25
Renta de hârtie austr.	99.30
Renta de argint austr.	99.30
Renta de aur austr.	118.75
Rente de corone austr. 4%	99.35
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	91.10
Losuri din 1860.	153 30
Acții de-ale Băncei austro-ungară	16.05
Acții de-ale Băncei ung. de credit	748.—
Acții de-ale Băncei austr. de credit	636.50
Napoleondori	19.04
Mărci imperiale germane	117.25

London vista	239.2 1/2
Paris vista	95.—
Note italiene	95.05

Cursul pieței Brașov.

Din 25 Iulie n. 1904

Banote rom. Cump.	18.94	Vend.	18.98
Argint român.	18.80	„	18.90
Napoleond'ori.	19.02	„	19.08
Galbeni	11.20	„	11.30
Ruble Rusesci	2 53	„	2.54
Mărci germane	117.05	„	117.25
Lire turcesci	21.50	„	21.60
Soris. fonc. Albina 5 ^o	101.—	„	102.—

Abonamente la

„**Gazeta Transilvaniei**“
se pot face ori și când pe timp mai îndelungat senu lunare.

Locuință mobilată în grădina,

3 odăi, verandă cu geamuri, bucătărie, tacamuri pentru 6 persoane, pivniță etc., la poziție frumoasă și sănătoasă, aproape de oraș, este de închiriat peste vară. Prețul 120 fl.

Informațiuni mai de aproape se pot lua de la d-l Dr. Gust, Șirul pomelor nr. 19. (1416.1—2.)

Un tiner din familie bună,

absolvent de 2 senu 3 clase gimnasiale senu reale, se primesce ca învățacel la firma

(1430,2—3) Ioan Comșa & fiu, Seliște.

FENYVESI M. LAJOS

Brașov, strada Vămii nr. 21,

în casele D-lui Garoiu.

Magazin de Modă,

pentru Dame și bărbați

se va deschide în luna lui August.

O damă tineră dorește se ocupe un loc de casieră într-o prăvălie, senu ca scriitoare în cancelarie, posedă perfect limba română, maghiară și germană în vorbire și scriere, senu la ore-care institut ca guvernantă, în cazul ultim ca conducătoare de casă, la ore-care domn singuratic.

Ase adresa la administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“. 1—1.1436.

TIPOGRAFIA

A. Mureșianu

Brașov, Têrgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provădit cu cele mai bune mijloce tehnice și fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în pozițiune de a puté esecuta orice comande cu promptitudine și acurateță, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE
IN AUR, ARGINT ȘI COLORI.

CĂRȚI DE ȘCIINȚA,
LITERATURĂ ȘI DIDACTICE

STATUTE.

FOI PERIODICE.

BILETE DE VISITĂ
DIFERITE FORMATE.

PROGRAME ELEGANTE.

BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNȚĂ
DUPĂ DOBÎNȚĂ ȘI ÎN COLORI.

ANUNȚURI.

REGISTRE și IMPRIMATE
pentru toate speciile de serviciuri.

BILANȚURI.

Compturi, Adrese,
Circulare, Scrisori.

Coverte, în toată mărimea.

TARIFE COMERCIALE,
INDUSTRIALE, de HOTELURI
și RESTAURANTE.

PREȚURI-CURENTE și DIVERSE

BILETE DE INMORMENTARI.

Comandele eventuale se primesc în biurul tipografiei, Brașov Têrgul Inului Nr. 30, în etagiul, înderept în curte. — Prețurile moderate. — Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.

Cruce senu stea duplă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta.

Nu e mijloc secret.

Vindecă și invioreză

pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a acest aparat vindecă boa-

se da împrejurării, că le vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra: durerilor de cap și dinți, migrene, ne uralgie, impedearea circulațiunei sângelui, anemie, amețeli, țiuțuri de ureche, bătăie de inimă, sgărçiri de inimă, asmă, auțul greu, sgărçiri de stomac, lipsa poftei de mâncare, re-ceală la mâni și la picioare, reumă, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor boale, cari la tractare normală a medicu-lui se vindecă prin electricitate. — In cancelariu mea se află atestate încurse din toate păr-țile lumii, cari prețuesc cu muțămire invențiunea mea și ori-cine pôte examina aceste atestate Acel pacient. care în decurs de 45 zile nu se va vindeca, i-se retrimite banii. Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu.

Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis s'ese confunde cu aparatul „Volta“, de ore-ce „Ciasul-Volta“ atât în Germania cât și în Austro-Ungaris a fost oficiuș oprit, fiind nefolositor. pe când aparatul meu e în genere cunoscut apreciat și cercetat. Deja iefințatatea crucii male electro-magnetice o recomandă îndesebî.

Prețul aparatului mare e 6 cor. Pretul aparatului mic e 4 cor.

folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

mai vechi de 15 ani.

Expediție din centru și locul de vânzare pentru țără și streinătate etc.

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V, Strada VADÁSZ 42 A./E. colțul strada Kálmán.